

PALOTÁS

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

Köszöntő-4

1. Palotás bemutatása -5

2. Örökségünk -8

3. Eltérő karakterű településrészek -12

Központi terület

Turisztikai célú terület

Volt zártkerti terület

Gazdasági terület

Egyéb beépítésre nem szánt terület

4. Ajánlások- Építészeti útmutató -22

5. Követendő példák -46

*„ Ismeretlen név volt Palotás előttem
Nem-e tájon szültek, nagyvárosban éltem.
Nógrád-megye kicsiny falva Palotás
Dombok között megtalálod, oly csodás.
Mesterséges tava partján faházak
Lakói a tóra járnak, s halásznak.
Idegenként jöttem barátságra leltem
Jó e helyen élni, felvidul a kedvem.
Szóljon hát köszönet e kies vidéknek
Palotás falunak dolgozó népének.
Őrizzék a kedves tájszó beszédüket
Öröm és boldogság kísérje éltüket.”
Palotás, 1993. szeptember*

Köszöntő

Tisztelt Lakosság! Tisztelt Érdeklődő!

Ön Palotás község Településképi Arculati Kézikönyvét tartja a kezében, mely a települési környezet megjelenését meghatározó jellemzőit és elvárásait foglalja össze, valamint építészeti szemléletformáló célt szolgál. A kézikönyvet az önkormányzat a nyilvánosság bevonásával, a település teljes közigazgatási területére készítette el. A kézikönyv nem kizárólag szakembereknek készült, elsősorban a települési döntéshozók, a lakosság és az ide települni vágyók tájékoztatását segítő kiadvány, amely a jogszabályok útvesztője helyett röviden, lényegre törően és mindenki számára érthető módon mutatja be a Palotáson élő közösség környezetalakítással kapcsolatos elvárásait. Mindenkinek hasznos lehet, aki telket vagy házat szeretne vásárolni a településen, új házat építené vagy meglévőt kíván felújítani, bővíteni, esetleg csupán érdeklődik a település iránt.

A Településképi Arculati Kézikönyv a település esztétikus lakókörnyezetének kialakítása illetve védelme érdekében készült. Bemutatja a község épített és természeti értékeit, a település építészeti arculatának jellemzőit, felhívja a figyelmet azokra a hétköznapi szépségekre, melyek létezésükkel észrevétlen meghatározzák környezetünket, hatnak lelkületünkre, hangulatunkra. Helyi példák képi felvonultatásával és magyarázó ábrák segítségével vezeti be az olvasót a helyi építészeti értékek tárházába, hogy ezekre is figyelemmel olyan házat tudjon építeni/kialakítani, ami a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel, igényességgel gazdagítja. Az ajánlások célja nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem a meglévő, valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása és az iránymutatás.

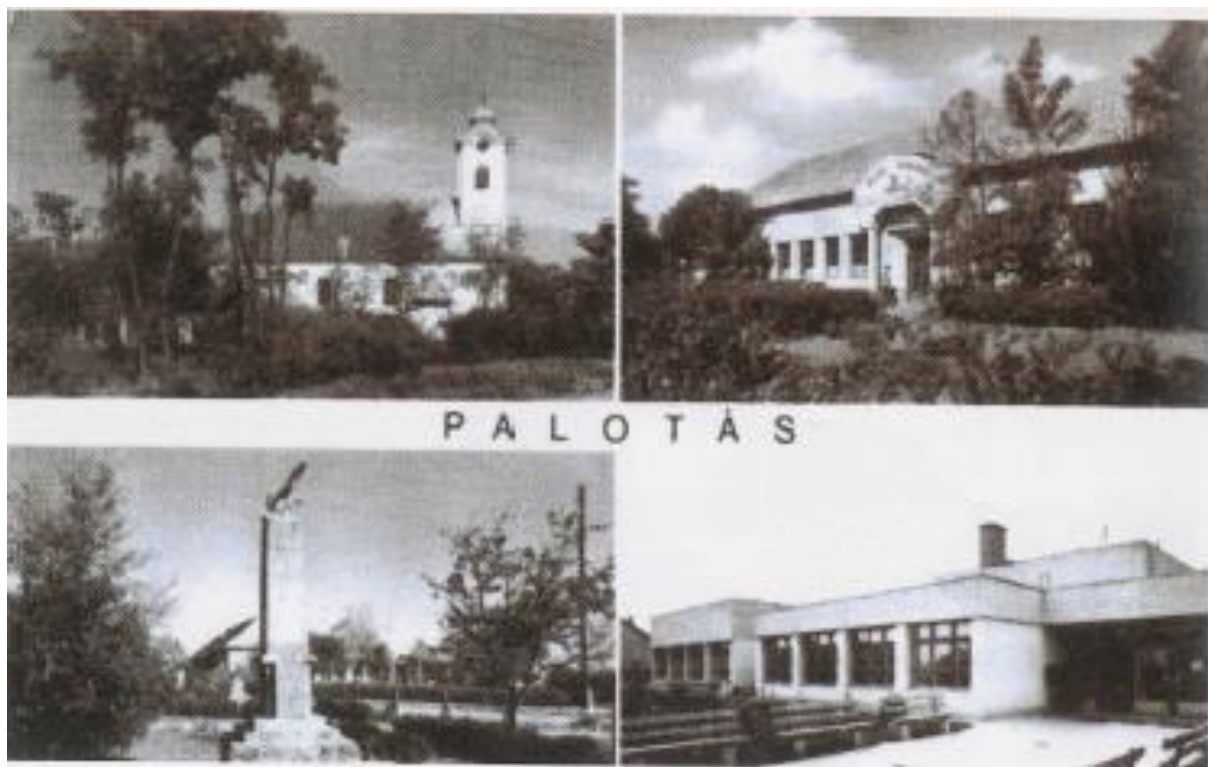
A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik.

Szabó Mihály
polgármester

Palotás bemutatása

A község a Cserhát déli lejtőjén, Nógrád megye déli részén, a Bujáki-patak völgyében fekszik, rétekkel, szántóföldekkel és lankás dombokkal szegélyezve. Tavasszal a hosszan elnyúló virágzó repce táblák és a mögötte magasodó völgyek, festői hátteret adnak a település számára. A terület jó termelőképességű talajának és a kedvező éghajlatának köszönhetően kiválóan alkalmas a szántóföldi növénytermesztésre. A földrajzi adottságai tehát kiválóak, így a kistérség gazdasági központja. A település határán folyó Bujáki patakot 460 méter hosszú gáttal zárták le, hogy a falut megvédje az árvíz és szárazság okozta veszteségektől, ezzel egyidejűleg megteremtve a lakosság és a turisták számára is vonzó 72 hektáros területű víztározót, amely részben megőrizte a Bujáki-patak völgyének eredeti élővilágát. A víztározó kezdeti öntözési célját, fokozatosan átvette a horgászat, így a terület ma már a horgászparadicsomként ismert.

A mai településszerkezet a 18-19. században alakult ki, hiszen az 1800-as évek közepén készült térképekhez képest tapasztaljuk, hogy a településszerkezet egyik fő gerincét adó út (2109 sz. ök. út) nyomvonala nem, vagy alig változott. A régi településrész a főút mentén alakult ki, az újabb településrész ennek két oldalán, továbbá a főút mentén folytatódóan, mindkét irányban. Dél-, délnyugati irányban pedig Palotás belterülete szinte összeér Héhalom belterületével.

Építészeti hagyományok: A középkori alapítású település szerkezete mai képében egy halmazos település képét mutatja. A település főútja mentén hosszú, keskeny telkes, falusias, oldalhatáron álló beépítés alakult ki. A telkek 10-16 m szélesek és változó, 50-150 m mélységűek. Az újabb lakó utak mentén kialakult telkek szabályosak (20x50m) és meghatározó az oldalhatáron álló beépítés. Az 1980-as évek sorház-építése kertvárosias beépítést eredményeztek a faluközpont keleti végében. Az épületek többségben földszintesek, 3,50-4,50 m építmény magassággal, az újabb beépítésű területen szintén a földszintes beépítés jellemző (4,50 m), de vannak kétszintes épületek is.

Örökségünk

Palotás számos épített és természeti örökséggel rendelkezik, melyek megóvása és hosszú távú fenntartása az utókor számára, a település szívügye. A helyi védettség alatt álló műemlékek és természeti értékek jól feltárják és bemutatják a település történetét az ide látogatók számára.

- 1. Római katolikus templom:** A település meghatározó, központi részén, közlekedési csomópontban található az 1743-ban épített Szent Péter és Szent Pál tiszteletére szentelt, késő barokk stílusú egyhajós templom. Mai tornya feltehetően 1800-ban épült, a harangok 1829-ben pedig már a toronyban voltak. Több alkalommal végeztek a templomon felújítást (1806,1864,1908,1910,1920), a torony a II. világháborúban megsérült, amelyet 1945-ben helyre is állítottak.

2. **Régészeti lelőhelyek:** A települést érintő régészeti lelőhelyek között található földút, erdő, mezőgazdasági terület, zöldterület, aszfaltozott út, beépített terület. Az illetékes hatóság által nyilvántartott régészeti lelőhelyek a településen a következők: Páskom, Rókás dűlő, Homokos, Homokbánya, Római katolikus templom, Középkori falumag, Árpád-kori település, Hankó-völgy: Ezeken a területeken a 2000-es években, őskorból fennmaradt leleteket találtak. Rókás-dűlő/Páskom, Bajcsy-Zsilinszky út és Diófa utca környékén, amely alatt egy Árpád-kori település maradványait találták meg. Templom és környéke alatt feltehetőleg egy román kori monostor található. A templom körül ovális gyűrűként árok nyomai látszódnak. A középkori falumag területén, a jelenlegi telkek és épületek alatt húzódik egy középkori falu. Palotás-Homokos elnevezésű régészeti lelőhelyen őskori, bronzkori leletek kerültek elő. Ezeknek a területeknek a megőrzését és épségét biztosítani kell.

Az építésügyi hatóságok által nyilvántartott védelem alatt álló épületeken és régészeti lelőhelyeken túl a **településünkön található védendő értékek** a templomkertben és annak közvetlen környezetében található emlékmű és szobrok: Hősi emlékmű, a Nepomuki Szent János szobor és a Szent István szobor.

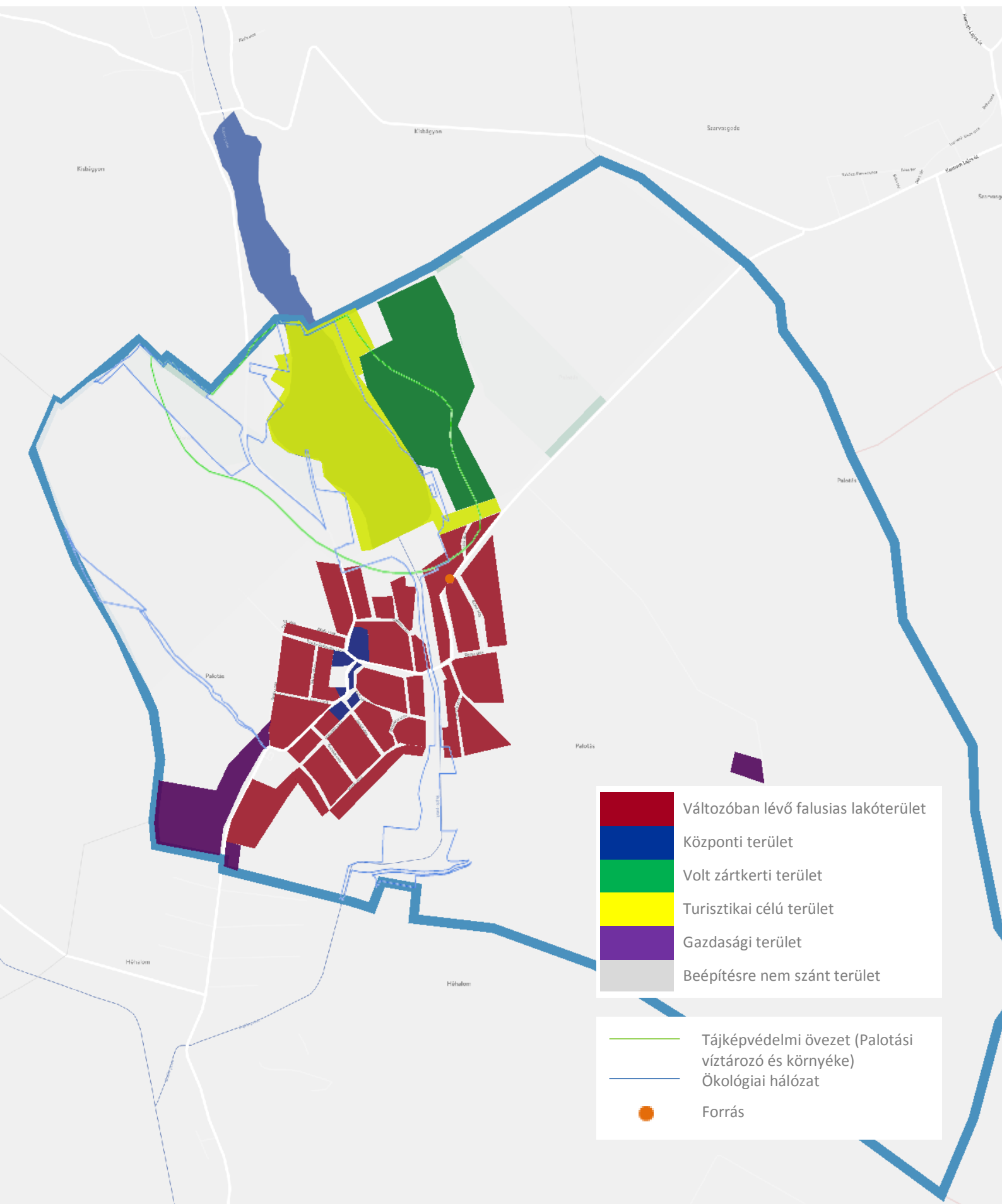

3. **Palotási víztározó és környéke:** A Palotás- víztározó és közvetlen környéke a Cserhátalja leggazdagabb élővilágú területei közé tartozik. Ennek oka, hogy itt kis területen megtalálható számos, a tájegységben máshol már jórészt megszűnt élőhely-típus. A tó jelentős vízfelülete, nádasai, valamint a partján fennmaradt ligeterdő foltok és üde gyepek a Bujáki-patak völgyének eredeti élővilágát részben megőrizték, illetve lehetővé tették új fajok megtelepedését.

Eltérő karakterű településrészek

3

1. Változóban lévő falusias lakóterület

A település lakóterületét falusias beépítési mód jellemzi. Nagyon vegyes képet mutat akár egy-egy utcán belül is az építés módja, a tömegformálás, a tetőgerinc elhelyezkedése, a tető típusa. Így egy-egy területen nem határozhatóak meg olyan karakteri jellemzők, amely alapján lehatárolható lenne a többitől. Az épületek többségben földszintesek, 3,50-4,50 m építmény magassággal, az újabb beépítésű területen szintén a földszintes beépítés jellemző (4,50 m), de vannak kétszintes/tetőtéri beépítéssel rendelkező épületek is. A központi településrészen és a régi beépítésű utcákon (Kossuth utca, Rózsa utca, Szabadság út) jellemző a hosszan elnyúló szalagtelkes felosztás, míg az újabb beépítésű területeken a telkek jobban tagoltak, elaprózottak és mintaszerű lehatárolás figyelhető meg. A jelenlegi lakóterületen kívül újabb építési telkek kijelölésére alkalmas egyrészt az Ifjúság út mentén kialakult beépítés „megkettőzésével”, másrészt a Mikszáth utca és a Határ utca – itt a szennyvízcsatorna is kiépült – „üres” oldalának beépítésével kialakíthatók lakótelkek. Ezen túl a Diófa utca és a Bajcsy-Zsilinszky úti lakótömb megosztható és a Diófa út felől beépíthető. Viszont a településen több elhagyatott és eladásra szánt épület is található, és elsősorban ezek megvétele biztosíthat helyt újabb lakók betelepülésére.

A lakóterület egészét nézve elmondható, hogy **három típusú** házzal találkozhatunk:

- a. A település alakulása idején épült **tornácos parasztházak**: ezek jellemzően a régi településrészen elsősorban fordulnak elő a Kossuth utcán, Rózsa utcán és a Szabadság utca Szarvasgede- Bujáki patak közti szakaszán, a Vadvirág út Szabadság utcával párhuzamos szakaszán, valamint a Diófa utcában. Sajnos mára már csak nagyon kevés található belőlük a településen, így fontos a meglévők megőrzése. Ezen házakra jellemző az utcára merőleges hosszan elnyúló tetőgerinc, utcafrontra néző egy vagy két kisebb ablak, és az épület oldalában fedett tornác. Általában kisebb előkert és a ház formájából kifolyólag szélesebb szabadon álló telek (udvar) áll rendelkezésre.

- b. A 60-as, 70-es években épült „kockaházak” a korszakra jellemző módon: Ez a háztípus fedi le a település nagy részét. Jellemzően fölszintes, sátoztetős épület, a telek hátsó része felé meghosszabbítva. Utcafrontra nézve jellemzően két nyílászáró (ablak) került elhelyezésre, házakhoz pedig kisebb előkert tartozik. A

tetőformák közül tehát ezeknél a háztípusoknál a sátoztető dominál, de megfigyelhető kontyotető is, illetve jellegzetességként a településen elszórtan megtalálható a manzárd tetőforma is, mely szintén ennek a kornak a sajátossága volt és amely különleges karaktert kölcsönöz a község egészének. A tetőgerinc általában párhuzamos az utcára. Utcára néző homlokzatok esetében szintén felfedezhető egy erre a környékre jellemző anyaghasználat, a tört fehér/sárga téglalabrák a teljes utcafronti homlokzaton, valamint a település nagy része római katolikus vallású, amely a múltban még erősebben jelen volt, ennek emlékei szintén az utcafrontra néző homlokzaton elhelyezett vallási jellegű építménydísz, mely szintén elszórtan fedezhető fel a kijelölt falusias lakóövezetben. A házak jellemzően szabadon állók. Mindegyik épület előtt található kisebb-nagyobb előkert, amelyeket általában növényzettel, örökzöldekkel ültetnek be.

- c. A **80-as években épült beépített tetőtérrel rendelkező vagy emeletes házak:** Főként az újabb beépítési területen (a szabályos utak mentén) fordul elő jellemzően: Rákóczi út, Fazekas Mihály út, Ady Endre utca, Mikszáth utca vonatkozásában. Alapvetően nyeregtetős és kontyvetős, cserépborítású házak találhatók itt, a tetőgerinc általában merőleges az utcára. A házak döntő többsége földszintes tetőtéri beépítéssel, de jellemző a magas alapzattal épült és így emeletesnek tűnő, szintén tetőtéri beépítéssel ellátott épület.

Fontos továbbá megemlítenünk a Szabadság út és Rákóczi út rövid szakaszain létesült sorházi beépítést is. Ezen épületek kertvárosias jelleget tükröznek. A település arculata tekintetében ugyan a főútvonallal mentén kerültek kialakításra ezen sorházak és jól illeszkednek a településképhez, eltérő karakterük nem zavaró, de nem is meghatározóak és nem ez jellemezi a település nagyobb részét. Szeretnénk a falusias lakókörnyezetet továbbra

is megőrizni és a sorházi beépítéseket a jövőben mellőzni. Fontos tehát megőriznünk a meglévő sorházakat, de nem tekintünk rá követendő példaként.

2. Központi terület

Ez a településrész adja a település magját, itt fut egymásba a községbe bevezető három út is. A terület a Szabadság, a Bajcsy Zsilinszky, az Ady Endre és a Vadvirág utca találkozásánál került kijelölésre. Itt található a település szinte minden intézménye (orvosi rendelő, iskola, óvoda, művelődési ház), a posta és kereskedelmi egységek, valamint műemléki épülete (Római katolikus templom) és a központi parkja is.

Óvoda

Általános iskola

A község ezen részén lakófunkciót betöltő épület nem található, kizárólag intézményi/kereskedelmi épületeket ölel fel, melyek az őket körülvevő lakóterületbe harmonikusan integrálódtak. Ezt a továbbiakban is szeretné fenntartani illetve fejleszteni a település, de kizárólag olyan intézmények, kereskedelmi/szolgáltató/vendéglátó, egyházi, szociális, valamint sportlétesítmények létesítésével, amelyek nincsenek zavaró hatással a központot körbevevő lakóövezetre.

Orvosi rendelő

Posta

Művelődési ház és Könyvtár

Kereskedelmi egységek

- 3. Volt zártkerti terület:** A Palotási tó keleti oldalán található a volt zártkerti terület. A terület a tó felé enyhén lejt. A kialakult „telkek” mérete változó, a 2-3 m szélességtől 20 m szélességig terjed. Területük is igen változó, van 100-200 m²-es és van néhány 1000 m²-es is. A beépített és be nem épített ingatlanok többsége azonban nem éri el a mezőgazdasági területre előírt legkisebb telekterületet, a 720 m²-t. Nagyságrendileg 300 ház került itt kialakításra, de a terület nagyon vegyes képet mutat, mivel ezen ingatlanok korábban nem kerültek szabályozásra, nem volt meghatározva, hogy hol és milyen feltételekkel, milyen építmények helyezhetők el a területen. Emiatt sok a rendezetlen ház és telek, nem egységesek a beépítési módok, a tömegformálás, az anyaghasználat. Azonban a képet így is a telepített növényzet határozza meg. A betonburkolat ritka ezen a részen, az utak inkább murvával borítottak.

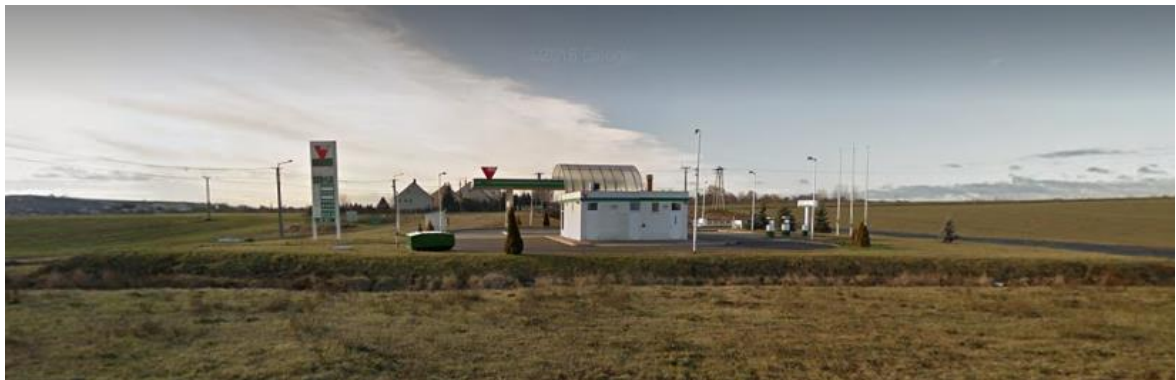
4. Turisztikai célú terület:

Palotás településképét nézve nem kerüli el a szemünket a település közvetlen közelében elterülő víztározó. Az idegenforgalmi szempontból figyelemreméltó 72 hektáros területű víztározó az erősült környezetével, a keleti partján kialakult zártkertes „üdülőterülettel”, valamint több mint 600 fős horgászegyesülettel ideális kikapcsolódási, pihenési lehetőséget nyújt. A leggazdagabb élővilágú területek közé tartozik. A tó és a 2136.sz. összekötő út terület egy jelentős része az ökológiai hálózathoz.

Itt a már megjelent elképzelések szerint „madár obszervatórium”, madár-megfigyelési tanösvényt, szabadidős célú tevékenységre és a horgászturizmus fogadási feltételeinek javítására rekreációs területet szeretne kialakítani a település. Ezen területhez kapcsolódik az egykori zártkertben, a víztározó északkeleti részén fekvő üdülőterület, mely közvetlenül a tó mellett egy erdősáv és egy erdőterület közé van ékelődve. Itt a kialakított ingatlanok mérete alkalmas arra, hogy hétvégi házas üdülőterület legyen és így közvetlenül kapcsolódjon a turisztikai célú víztározó területéhez. Itt nagyságrendileg 66 db elsősorban 16x50 m-es telkek lettek kialakítva, amelyből körülbelül 70% van beépítve.

5. **Gazdasági terület:** Héhalom felől érkezve az Ifjúság utca bal oldalán található terület, ahol többek között egy Tüzép működik, az Ifjúság utca végénél található benzinkút, valamint a külterületen fekvő Páltelek puszta, amely ma mezőgazdasági tevékenységgel összefüggő tevékenységet lát el. A településen az ipar jelentős fejlődése nem várható, így a gazdasági területek száma és nagysága ezzel arányban van a településen.

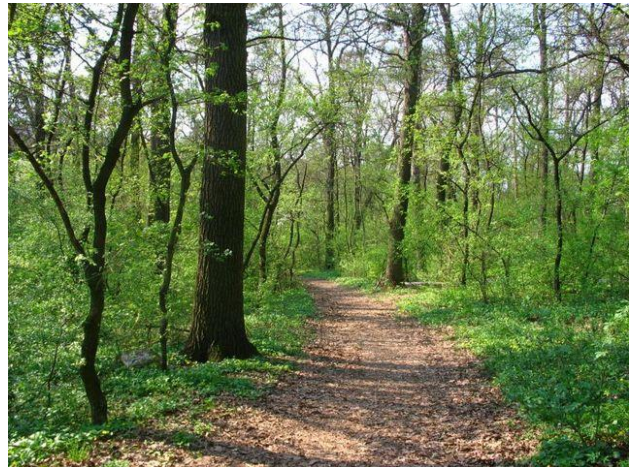

6. Egyéb, beépítésre nem szánt terület

- Mezőgazdasági területek: Palotás község külterülete elsősorban mezőgazdasági hasznosítású. A növénytermesztési feltételek leginkább a kalászosoknak és a kukoricának kedveznek, de a selypi és hatvani cukorgyár megszűnéséig jelentős cukorrépa termesztés is folyt. Az állattartás feltételei elsősorban a megtermelt takarmánybázis miatt jók.

- Erdőterületek: A mozaikos erdőterületeket megőrizzük. A termőföld védelmét elsősorban a domboldalak eróziójának megakadályozása jelentheti, amire legalkalmasabb az erdősítés, vagy az intenzív gyepgazdálkodás. Ilyen erdőterület a víztározó keleti és nyugati oldalán, valamint a település külterületének keleti és déli oldalán kisebb arányban található meg.

- Belterületen lévő közterületek, parkok, különleges besorolású területek (temető, sportpálya)
- Ökológiai folyosóhoz tartozó terület. Ez a terület a környezet védelme és fenntarthatósága érdekében, beépítésre nem szánt. A településkép szempontjából meghatározó, hogy óvjuk ezt a területet.

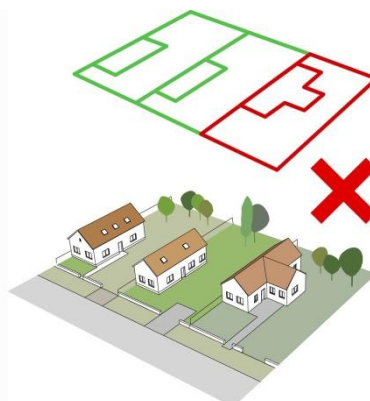
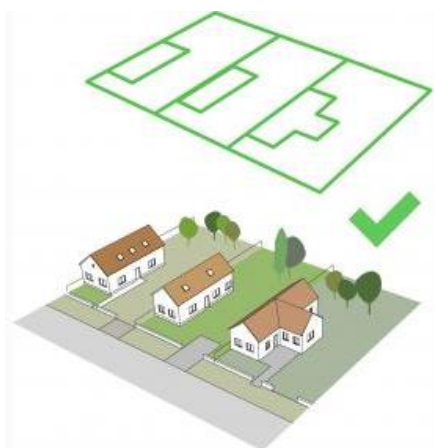
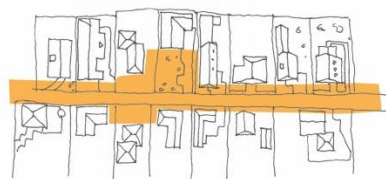

Ajánlások

Építészeti útmutató- Változóban lévő falusias lakóterület

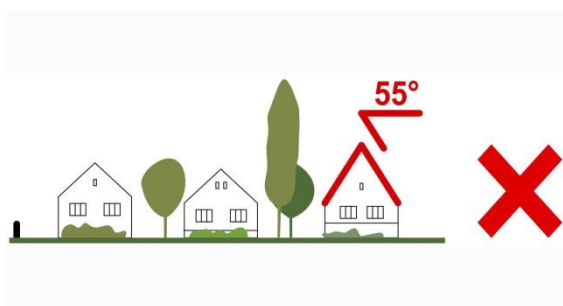
Telepítés: Új építkezések esetén fontos lenne továbbvinni az adott utcában legjellemzőbb homlokzati elhelyezést, amely során figyelembe vesszük a tetőgerinc helyzetét, és az oromzat kerítéstől mért távolságát. Javasolt az oldalhatáron álló, a telekre hosszan benyúló épület elhelyezés. Melléképületek a főépület mögé, takarásba ajánlott elhelyezni.

Magasság: Palotáson a házak többsége földszintes, de akad néhány tetőtéri beépítéssel rendelkező, valamint egyemeletes családi ház. A településképet megbontaná, a szomszédokat zavarná az ennél magasabb építmény elhelyezése, ezért ez kerülendő. Mind az új beépítés, mind a meglévő épületek átalakítása esetén a szomszédos épületek magasságát szükséges figyelembe venni egy-egy utcaszakaszon belül.

Tetőhajlásszög: A település e részén a túl magas illetve túl alacsony hajlásszög, vagy a tördelt, bonyolult tetőforma idegenül hat, ez mindenképpen kerülendő. Ebből kifolyólag célszerű lenne 37-42 °-os tetőhajlásszöget tartani. Nem azonos magasságú tetőforma alkalmazásakor eltérő utcakép jön létre. Magasabb vagy alacsonyabb tetőhajlásszög létrejöttével változó utcakép jön létre, ez pedig kerülendő.

Tetőforma: A lakóövezetben többféle tetőforma fordul elő, egy-egy utcában is eltérő képet mutatnak. Újonnan épülő ház esetében ajánlott figyelembe venni a környezetében található házak tetőformáját és ehhez illeszkedően tervezni az új otthont. A leggyakoribb tetőforma a sátoztető vagy az utcára merőlegesen fekvő tetőgerinccel épült kontytető.

Színek: A homlokzat színének kiválasztásánál célszerű figyelembe venni a nyílászárók számát, és jellegét. Általánosságban elmondható, hogy a homlokzat esetében az élénk, rikító színeket érdemes kerülni, helyette a lágyabb árnyalatok, földszínek az előnyösebbek. Színhasználat tekintetében Palotáson célszerű települési szinten egységes színskálát alkalmazni, amely elősegítheti a továbbiakban az egységesebb településképp kialakulását. A településen általánosságban a visszafogott színhasználat jellemző. A színezésben dominálnak a földszínek, a barna, bézs, sárga. A modernebb házaknak „jól áll” a színesebb külső, arra azonban ügyelni kell, hogy a színezés ne legyen túl kirívó, illeszkedjen az utcaképbe. A tetők esetében is az ehhez illeszkedő színek használata a jellemző, kerülendő a harsány színválasztás.

Homlokzatra
javasolt föld színek

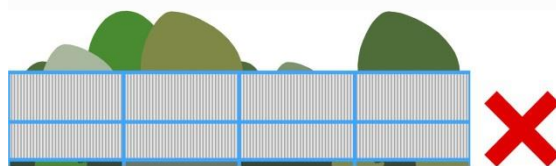
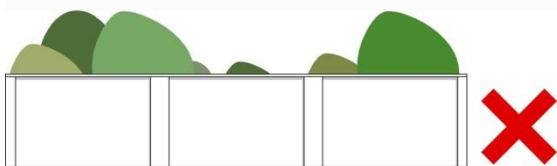
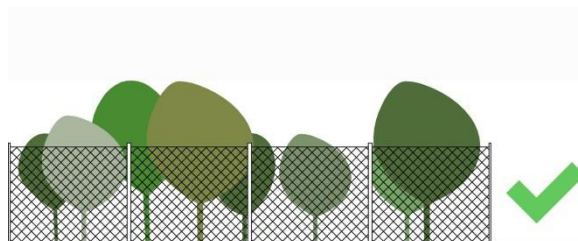
Homlokzatra nem
javasolt rikító színek

Javasolt tetőszínek:

Kerítések: A falusias lakóövezetben az áttört kerítések telepítése ajánlott. A településrésze a betonalapzatú, fa léces vagy fémkerítés a jellemző. Ajánlott a terméskövek és a kőhatású burkolatok használata a betonalapzaton, amely szebbé teszi az adott utca képét. Kerülendők azonban az általában átlátszatlan és anyagában a településhez nem illő beton- és bádoggal vagy hullámpala kerítések, drótkerítések.

Kertek: Az egyes utcákba az oldalhatáron álló beépítés a jellemző, a házak előkerttel rendelkeznek, ezért az utcáról nagyobb betekintést nyerhetünk a kertre. A környezettudatos, fenntartható fejlődés érdekében fontos, hogy a lakók óvják a zöld területeket, a növényzetet, valamint a már koros fás szárú növényzetet. Ezt új ház építésénél is szem előtt kell tartani. Fontos, hogy a meglévő növényzetet megtartsuk, ha pedig új növényeket telepítünk, azok olyanok legyenek, melyek illeszkednek a természeti környezetbe.

Ajtók, ablakok: A településrészen általában 2-3 ablak nyílik az utcafrontra. Az emeletes illetve tetőtéri beépítés miatt általában két sorban is helyezkednek el az utcafrontra nyíló ablakok. Az ablakok formája hagyományos szögletes, íves ablakokkal nem igen találkozunk a településrészen. A házaknál jellemzően a bejárati ajtó nem az utcafrontra nyílik, melyet érdemes figyelembe venni új ház építésénél.

Építészeti útmutató- Központi terület:

A község ezen részén lakófunkciót betöltő épület nem található, kizárólag intézményi/kereskedelmi épületeket ölel fel, melyek az őket körülvevő lakóterületbe harmonikusan integrálódtak.

Telepítés: A kereskedelmi egységek és közintézmények esetében is a kialakult- szabadon álló beépítési módot kell követni. Épületek tekintetében javasolt kizárólag igazgatási, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely szolgáltató, egyházi, oktatási, egészségügyi, szociális épületeket megtartani és a jövőben kialakítani.

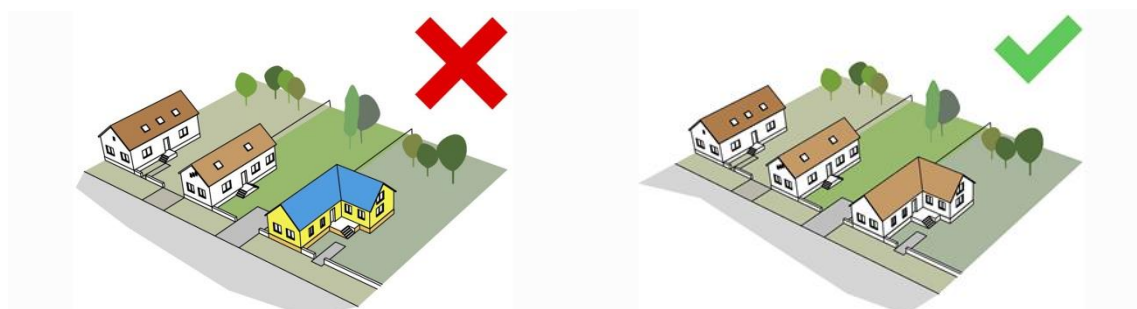
Magasság: Az építmények magassága jellemzően azonos, egyedül a műemlék védelem alatt álló templom emelkedik ki közülük. Az egységes településképp megtartása érdekében kerülendő a túl magas épületek építése. Ösztönözzük a kialakult beépítési magasság megtartását, új beépítés vagy átalakítás esetében igazodni kell a szomszédos ingatlanok beépítési magasságához.

Tetőhajlásszög és tetőforma:

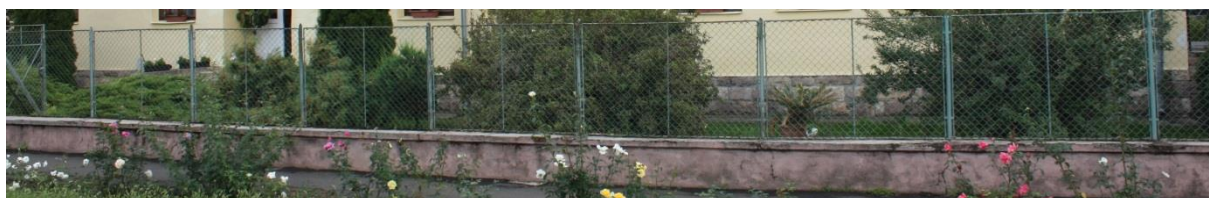
A kereskedelmi egységek tetőszerkezete eltérő, lapos tetős és kontytetős kialakítás is jellemző. Felújítás/új építés esetén javasolt ezeket a formákat követni.

Az intézmények tetőformája változó, jellemző az utcára merőleges tetőgerinc, típusát illetően pedig a kontytető, a lapos tető és az összetett tetőforma. Héjazatát tekintve cseréptető a jellemző, melyet egy-egy felújítás során javasolt megtartani.

Színek: A központi településrészen az intézmények színezése változatos, azonban jellemző a visszafogott színhasználat - a fehér és halvány sárga homlokatszínezés és a természethez illeszkedő anyaghasználat. Kerülendő a túlságosan harsány, kirívó szín- és anyaghasználat. Tetőhéjazat színét illetően javasolt a sötétebb tónusú anyaghasználat.

Kerítések: A központban a kerítések leggyakoribb megjelenési formája a betonalapzatú áttört, fém- vagy fakerítések. Ez nyitott és barátságos hangulatot kölcsönöz a településnek. Ezt szem előtt tartva kerülendő a tömör kerítések telepítése.

Ajtók, ablakok: Jellemzően több ablak nyílik az utcafrontra, és a bejárat is itt kerül elhelyezésre. Ezek általában kétszárnyú, két vagy három osztású ablakok, párhuzamos kialakítással. Az intézményeken már új/korszerű nyílászárók megléte a jellemző fehér és barna színben, mely jól illik a homlokzat színéhez.

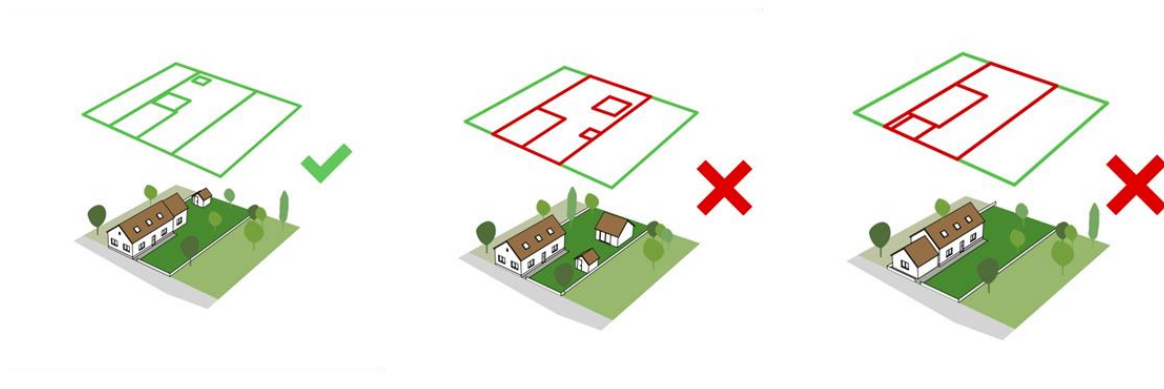

Homlokzatképzés: Az épületek homlokzata általában egyszerű. Nem jellemző különösebb díszítőelem. Anyaghasználat tekintetében a vakolt téglafelület dominál.

Építészeti útmutató- Volt zártkerti terület:

A már említett egykori zártkertes településrész Palotás különleges területe. Nagy kiterjedésű, de jellegében nagyon eltér a belterületi lakóövezettől. Mivel csak a terület töredék részén alakult ki érdemi beépítés, ezért ez a terület kertészeti mezőgazdasági célra használt terület közé sorolandó. Minden telken/kijelölt területen kizárólag 1 db ideiglenes tartózkodásra és tárolásra alkalmas gazdasági célú épület helyezhető el, valamint terepszint alatti pince. Az érintett területeken csak a kertműveléssel összefüggő funkciójú építmény létesíthető tehát, úgymint szerszámos kamra, terménytároló, pihenőszoba.

Telepítés: Beépítés módja szabadon álló, a meglévő építményekhez illeszkedve alakíthatóak ki. Az építményt úgy kell elhelyezni, hogy a tetőgerinc merőleges legyen a tóra nézve és igazodjunk a meglévő előkertek és oldalkert méretéhez.

Magasság: A zártkerti részen az építmények magassága közel azonos. A településrészen nagyrészt földszintes beépített tetőteres épületek találhatóak. Amennyiben a meglévő épületek közé új építményt szeretnénk építeni, ügyeljünk arra, hogy azt hasonló magassággal kell kialakítani, mint a környezetében lévő többi épület. Az emeletes épületek építése kerülendő.

Anyaghasználat és homlokzatképzés: Az épületek természetes anyagok felhasználásával készüljenek, például cserép, fa.

Tetőhajlásszög: Csakúgy, mint a házak magassága, a tetők hajlásszöge is közel azonos. A magas vagy a nagyon alacsony hajlásszögű tetők a jellemzőek. Új építmények építésénél a szomszédos ingatlanokhoz igazodni kell.

Tetőforma: Jellemző a nyeregtetős kialakítás, így annak megtartására törekedni kell.

Kerítések: A kerítések magassága maximum 1,5 m lehet, javasolt az eddigi képhez illeszkedő áttört, drótfonatos vagy fa kerítés használata.

Építészeti útmutató- Turisztikai célú terület:

A település idegenforgalmi fejlődése a hagyományos falusi turizmus, kerékpáros turizmus, tóparti szabad idősz tevékenység irányában fejlődhet. Ezek kiszolgálását a falusias lakóövezetekben telepíthető szálláshelyek, vendéglátási egységek is képesek kiszolgálni, csakúgy, mint a közlekedési rendszer. A kijelölt turisztikai célú terület két részre bontható: egy rekreációs területre amely a tó és annak közvetlen környezete, és a hozzá kapcsolódó hétféle házas üdülőövezetre, így az ajánlásokat is szétbontva határozzuk meg.

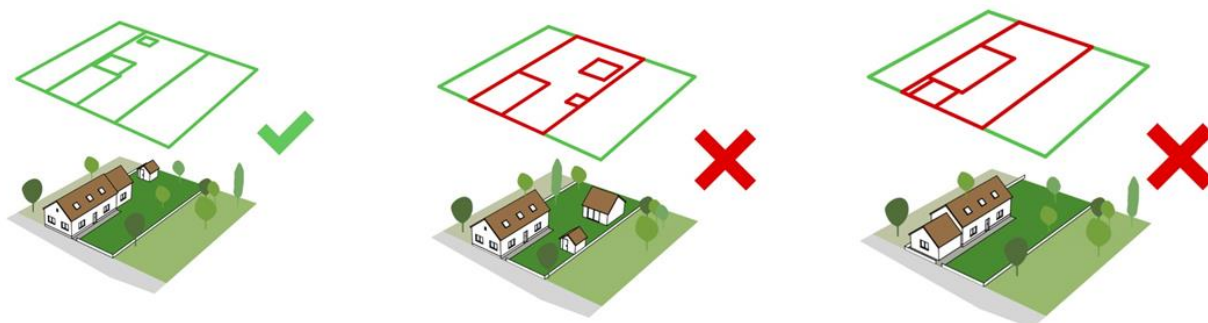
A rekreációs terület nagyobb hányada az ökológiai folyosó része, így csak néhány a tó nyugati és déli részén kijelölt önkormányzati területeken lehet turisztikai fejlesztéseket végrehajtani. Ezen területekre

- a) sport- és szabadidős-, turisztikai-, valamint kulturális tevékenységek eltöltéséhez szükséges építmények,
- b) szálláshely szolgáltató, vendéglátó építmény,
- c) kemping,
- d) játszótér, park létesíthető,

Így elsősorban ezen építményszerűség telepítésében szükséges útmutatást meghatároznunk, annak érdekében, hogy a tó területének védelme és élővilágának fenntartása biztosított legyen.

A hétféle házas üdülőterület tekintetében a következő ajánlásokat fogalmazzuk meg:

Telepítés: Beépítés módja oldalhatáron vagy szabadon álló, a meglévő építményekhez illeszkedve alakíthatóak ki. Az építményt úgy kell elhelyezni, hogy a tetőgerinc merőleges legyen a tóra nézve. Melléképület mindenképp a tó felől takarásban épüljön.

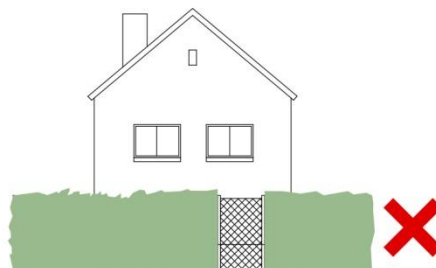
Magasság: Az építmények magassága közel azonos. A településrészen nagyrészt földszintes beépített tetőteres épületek találhatók. Amennyiben a meglévő épületek közé új építményt szeretnénk építeni, ügyeljünk arra, hogy azt hasonló magassággal kell kialakítani, mint a környezetében lévő többi épület. Az emeletes épületek építése a településrészen kerülendő.

Anyaghasználat és homlokatzképzés: Az épületek természetes anyagok felhasználásával készüljenek. Színhasználatban a természet közeli, földszínek használata javasolt.

Tetőforma: Illeszkedve a területen található többi hétvégi házakhoz.

Kerítések: Javasolt az eddigi képhez illeszkedő áttört, drótfonatos vagy fa kerítés telepítése vagy alapzat nélkül, vagy alacsony betonlapzattal.

Ajtók, ablakok: Javasolt a környezethez illő anyaghasználat, hogy megőrizzük a természetközelséget és teljesítsük az építmények megfelelő illeszkedését a mellette fekvő természeti környezetbe.

Építészeti útmutató- Gazdasági terület

A gazdálkodási terület esetében be kell tartani a HÉSZ-ben foglalt előírásokat a beépíthetőség, az építmény jellege, az építménymagasság és zöldfelület tekintetében. Az épületek telepítését, tömegét és elrendezését.

A terület elsősorban a környezetre jelentős hatást nem gyakorló gazdasági tevékenységi célú épületek elhelyezésére szolgál. A környezetre jelentős hatást gyakorló tevékenység a község igazgatási területén nem helyezhető el. Beépítési mód szabadon álló. A gazdasági épületek jellemzője az egyszerűség és funkcionalitás. Fontos, hogy a gazdasági terület jól körülhatárolt legyen, kerítés védje, hogy illetéktelenek számára ne legyen lehetőség a belépésre. Jellemző a drótfonat alkalmazása. A gazdasági telephelyek rendszerint jelentős ingatlanhatárral rendelkeznek. Az egységes megjelenésű, áttört, átlátszó kerítés javasolt. A zavaró betekintés megakadályozására sűrű növényzet, az ingatlanhatárt övező növénytelepítés a legalkalmasabb.

Építészeti útmutató- Beépítésre nem szánt terület

Az alábbi fejezetben a fennmaradó településrészek kerülnek összefoglalásra. Palotás közigazgatási határán belül több olyan terület is található, melynek természetes megőrzése és beépítetlen jellegének megtartása ajánlott. Ide sorolható a mezőgazdasági területek, erdőterületek, belterületen lévő közterületek, parkok, különleges besorolású területek (temető, sportpálya). Ezen területeken

kizárólag a területhasználatához kapcsolódó építmények létesülhetnek. Törekedni kell ezen területek megőrzésére, védelmére és tisztaságára, a fenntarthatóságot szem előtt tartva. Ha építeni szükséges ezeken a területeken, akkor ügyelni kell a tájba illesztésre. Védjük ezeket a zöld területeket, hogy Palotás megőrizhesse azt a természet közeli hangulatát, amely miatt oly kedves és szerethető az itt élők és az ide látogatók számára egyaránt.

Utcák, terek

A település arculatát nagyban befolyásolja a közterek állapota, melyek gondozása közérdek. Ez fontos egyrészt a helyi lakosoknak, hiszen mindenki szeretné szép környezetben élni mindennapjait. Másrészt, ha látogatóként végigsétálunk egy településen és harmonikus, rendezett utcák, közterek fogadnak, ez pozitív érzéseket vált ki belőlünk és a község szimpatikussá válik számukra. A barátságos, esztétikus településképpnek elengedhetetlen része a zöld felületek kialakítása, a virágosítás.

Ehhez mindenki hozzáteheti a magáét, ha gondozza az előkertjét, kaszálja a gyepet a portája előtt, virágot, fát ültet. Egy szép előkert és a gondozott közterület emeli a ház fényét is, ahová öröm hazatérni. Ahol szűkebb hely marad a növénytelepítésre, ott egy-egy karakteres, jó tűrőképességű évelő vagy cserje használatával lehet szép utcaképet elérni. A növényválasztásnál figyelembe kell venni a termőhelyi viszonyokat, a felsővezetékek helyzetét. Válasszunk olyan fajt, ami karaktert ad a településrésznek, illetve a régióra is jellemző.

A köztéren elhelyezett szemetekesek és a buszmegállók fából készültek, A faburkolat és természetközeli szín használata a jövőben is ajánlott ezen elemeknél.

Reklámhordozók, hirdetőtáblák

A hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégek minden településen szerves részét képezik az összképnek. Tájékoztató jellegük kapcsán nem csak nélkülözhetetlenek, de optimális esetben az utcaképbe is tökéletesen beilleszthetőek, ezáltal lehetőséget biztosítva a szebb településkép elérésére.

Nagy kiterjedésű reklámhordozók a településen nem találhatók, illetve a cégek és feliratok is csak csekély számban fordulnak elő a belterületen, köszönhetően a lakófunkció túlsúlyának. Néhány helyen találkozhatunk egy-egy kereskedelmi egység cégével, amelyek általában nem okoznak zavart a településképben.

Az utcatáblák, hirdetőtáblák tájékoztató jellegükből kifolyólag nélkülözhetetlen elemei egy működő településnek, de körültekintő kialakításukkal beilleszthetőek az utcaképbe is. A természetközelség megjelenik a különböző infrastrukturális elemekben, vagy anyag- vagy színhasználatban. A hirdetőfalak fából készültek, az iránymutató táblák pedig habár fémből vannak, a sötét színe mégis természetes hatást kelt számukra. A faburkolat és természetközeli szín használata a jövőben is ajánlott ezen elemeknél.

Az intézmények, úgymint óvoda, a háziorvosi rendelő és a közösségi ház, a művelődési ház hagyományos stílusú feliratozása illeszkedik egymáshoz és a központi terület összképéhez.

A település igazgatási területén antenna és egyéb gépészeti berendezés elhelyezése az utcai homlokzaton nem javasolt. A gépészeti berendezés utcafronti falra történő kihelyezése településképileg meghatározó, nem esztétikus.

Kerülni kell a légvezetékek kialakítását.

Követendő példák

5

Több pozitív példával is találkozhatunk Palotás területén, amely nem csak esztétikus, de a település a felújított, illetve új építésű lakóépületek is alkalmazzák azt az elvet, amely a letisztult formavilágú építészetet jelképezi, és tiszteletben tartják a múltban alkalmazott megoldásokat. Kíváncsú ez a hozzáállás a település jövőben egységes arculatának kialakítása érdekében.

Kossuth utcai népi lakóház:

Az épület megőrizte a hagyományos parasztház tömegét, tetőformáját, anyaghasználatát, színvilágát. Az épület megőrizte kicsi ablakait, oromzati párkányát.

Rákóczi utcai népi lakóház: Az épület megőrizte a hagyományos parasztház tömegét, tetőformáját, anyaghasználatát, színvilágát. Az épület megőrizte kicsi ablakait, oromzati párkányát.

A '70-es, '80-as évek építészetére jellemző „kockaházak” felújítva modern, esztétikus külsőt nyerhetnek. A következő példákban a ház vakolatának színe harmonizál a tető színével. A színezésben a halványabb vagy picit erősebb földszínek használata figyelhető meg, mely jól passzol Palotás utcaképehez. A kerítés színvilága passzol az épületéhez. A kerítés áttört, így nyitott, barátságos hangulatot áraszt, azonban így a kert megfelelően el van választva az utca zajától. A beton alapzaton használt kőburkolat szintén a természetesség hatását kelti, remekül kiegészíti a fa vagy fémkerítést is.

Ady Endre utcai lakóház

Ady Endre utcai lakóház

Bajcsy Zsilinszky utcai lakóház

Bajcsy Zsilinszky utcai lakóház

Sugár utcai lakóház

Szabadság utcai lakóház: természetes színek és anyagok, összhang, harmónia. A színezésben a földszínek használata figyelhető meg, a világos homlokzat és a sötétbarna kerítés remekül passzol egymáshoz.

A következő épületeknek felújítása a ház eredeti építészeti stílusának meghagyásával történt. Megfigyelhető a régi házakra jellemző homokszínű téglaburkolat az utcára néző homlokzaton, ennek építészeti jegyei mára azonban szinte teljesen eltűnt a településképből.

Ady Endre utcai lakóház

Ady Endre utcai lakóház:

Kossuth utcai lakóház: Ez az épület szintén jó példa az összhang megteremtésére. Több ház rendelkezik emeletes-tetőteres beépítéssel, illetve betonalapzatú faléces kerítéssel. A képen látható ház esetében a kerítés és az erkélykorlát lécei ugyanolyan formájúak és színűek.

IMPRESSZUM

PALOTÁS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Honlap: www.palotas.hu

E-mail cím: palotas@palotas.hu

Postai cím: 3042 Palotás, Kossuth út 1.

Telefon: 06-32-580-055

Polgármester: Szabó Mihály (polgarmester@palotas.hu)

Főépítész: Kenyeres István

Készítette: Goodwill Consulting Kft.

Palotás, 2017.

